

Handläggare
Anna Palén
Telefon: 08 508 15 029**Till**
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2023-08-31

Remiss av Ersättningsnivåer bostad med särskild service (LSS)

Svar på remiss från kommunstyrelsen i Stockholms kommun dnr KS 2023/340

Förvaltningens förslag till beslut

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remisen.

Sammanfattning

En översyn av nuvarande ersättningssystem för bostad med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) genomfördes under 2022. Stadsledningskontoret föreslår utifrån översynen att systemet ska förändras med färre ersättningsnivåer och att ersättningarna i de lägre nivåerna höjs medan de sänks i de högre nivåerna. Stadsledningskontoret anser att denna förändring kan skapa bättre förutsättningar för att driva verksamhet på ett bra sätt utifrån den enskildes behov.

Förvaltningen är positiv till förslaget att höja de lägsta nivåerna. Målgruppen har över tid förändrats och det är relevant att ersättningen även omfattar det viktiga motivationsarbetet som beskrivs. Förvaltningen understryker samtidigt att det är oroväckande att detta görs på bekostnad av de högre nivåerna, där omvårdnads- och stödbehoven är stora och varaktiga och dessutom ökar med stigande ålder för i synnerhet dessa målgrupper.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har yttrat sig i ärendet och föreslår till nämnden att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Bakgrund

En översyn av stadens nuvarande nivåbedömningsmodell och ersättningssystem för bostad med särskild service enligt LSS genomfördes under 2022 av stadsledningskontoret och socialförvaltningen. Bakgrunden till översynen är att systemet som infördes i samband med införandet av valfrihetssystemet enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) varit oförändrat sedan 2010.

Systemet behöver anpassas efter nya förutsättningar och förändringar som har skett. Kommunstyrelsen fick i budget 2023, som följd av översynen, i uppdrag att i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag på nya ersättningsnivåer inom bostad med särskild service (LSS). Målsättningen var att minska antalet ersättningsnivåer och att på ett bättre sätt balansera ersättningssystemet gentemot den enskildes behov. Ett förslag har nu skickas på remiss till Skarpnäck stadsdelsnämnd att besvara.

Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, socialnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Attendo, Bambi ekonomisk förening, Famna, Främja, Frösunda, Misa, Nytida, Omsorgshuset samt Utvecklingspedagogik.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 19 september 2023.

Ärendet

Som huvudsaklig grund för nuvarande resursfördelningssystem med ersättning i olika nivåer för insatsen bostad med särskild service enligt LSS ligger ett särskilt bedömningsinstrument.

Bedömningsinstrumentet utgår från den enskildes behov och det stöd som ges. Systemet bygger på en femgradig skala, från inget behov till totalt behov av stöd och omvårdnad. Bedömningen görs utifrån sju livsområden och utifrån denna bedömning sätts en ersättningsnivå för de insatser som den enskilde behöver. Nivån bestäms av hur många poäng som den enskilde får i det bedömningsinstrument som enheten för bedömning och förmedling använder. Den totala poängen översätts sedan till olika ersättningsnivåer per dygn för service- och gruppbofastad samt till en schablonersättning för stadens stadsdelsnämnder.

Tabell 1: Nuvarande ersättningsnivåer

Omsorgsnivå	Schablon (kr/år)	Peng kommunal regi (kr/dygn)	Peng entreprenad (kr/dygn)	Peng privat regi (kr/dygn)
Servicebostad:				
Grundpeng (0-10 poäng)	229 627	594	626	670
Nivå 1 (11-20 poäng)	359 092	929	979	1 023
Nivå 2 (21-30 poäng)	487 268	1 261	1 329	1 373
Nivå 3 (31-40 poäng)	684 458	1 771	1 867	1 911
Nivå 4 (41-50 poäng)	950 908	2 460	2 593	2 637
Nivå 5 (51-60 poäng)	1 198 573	3 101	3 269	3 313
Nivå 6 (61-70 poäng)	1 377 742	3 565	3 757	3 801
Nivå 7 (71-80 poäng)	1 545 537	3 999	4 215	4 259
Nivå 8 (81-110 poäng)	1 838 568	4 757	5 014	5 058
Gruppbofastad				

Grundpeng (0-20 poäng)	351 190	772	813	956
Nivå 1 (21-30 poäng)	608 001	1 440	1 518	1 660
Nivå 2 (31-40 poäng)	804 025	1 950	2 055	2 198
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 068 907	2 640	2 782	2 925
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 315 111	3 280	3 458	3 600
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 493 224	3 744	3 946	4 089
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 660 029	4 178	4 404	4 546
Nivå 7 (81-110 poäng)	1 951 334	4 936	5 203	5 345

I stadsledningskontorets översyn 2022 gjordes bedömningen att den samlade ersättningen till utförarna totalt sett är tillräcklig, då det sällan är flera individer med låga ersättningar hos en utförare och den samlade ersättningen därmed ofta är rimlig i relation till den enskildes behov.

Ersättningen bedömdes dock vara för låg i de lägsta nivåerna för att kunna täcka kostnaderna för en grundbemanning och att ersättningen bör omfördelas, de lägsta nivåerna kan höjas för att säkerställa att gruppboenden ska kunna bedrivas på lägre ersättningsnivåer samtidigt som ersättningen i de högre nivåerna kan sänkas. Det konstaterades även att antalet nivåer bör minska, från sju till fem.

Stadsledningskontoret föreslår att nivåbedömningen grupperas om i enlighet med föreslagna nivåpoäng för att bättre balansera ersättningsnivån i förhållande till den enskildes behov.

Tabell 2: Föreslagna ersättningsnivåer

Omsorgsnivå	Schablon (kr/år)	Peng kommunal regi (kr/dygn)	Peng entreprenad (kr/dygn)	Peng privat regi (kr/dygn)
<i>Servicebostad:</i>				
Nivå 1 (0-20 poäng)	372 220	963	1 015	1 059
Nivå 2 (21-35 poäng)	563 360	1 458	1 536	1 580
Nivå 3 (36-50 poäng)	814 860	2 108	2 222	2 266
Nivå 4 (51-70 poäng)	1 187 080	3 071	3 237	3 281
Nivå 5 (71-110 poäng)	1 619 660	4 190	4 417	4 461
<i>Gruppboend:</i>				
Nivå 1 (0-20 poäng)	550 000	1 289	1 359	1 501
Nivå 2 (21-35 poäng)	790 000	1 914	2 017	2 160
Nivå 3 (36-50 poäng)	1 010 000	2 486	2 621	2 763
Nivå 4 (51-70 poäng)	1 395 000	3 488	3 677	3 819
Nivå 5 (71-110 poäng)	1 835 000	4 634	4 884	5 026

Stadsledningskontoret bedömer att den totala kostnaden för staden påverkas marginellt vid föreslagen förändring av ersättningsnivåerna, och även påverkan på stadsdelarnas budgetar bedöms som relativt liten. Om en sammanläggning av nivåer och en omfördelning mellan låga och höga nivåer görs så kan dock vissa stadsdelsnämnder påverkas mer negativt än andra. De nämnder som

har förhållandevis många personer på gruppbostad med nivåbedömning i nuvarande ersättningsnivå 5 och 7, och personer som bor på servicebostad med nivåbedömning i nuvarande nivå 6 och 8, kan påverkas negativt av det föreslagna ersättningssystemet.

Stadsledningskontoret föreslår att ersättningen för barnboenden förblir oförändrad. Den ersättningen som utgår för ett fåtal personer som har mycket speciella behov med krav på hög bemanning, den så kallade särskilda redovisningen, föreslås också vara oförändrad.

Det föreslagna ersättningssystemet bedöms inte behöva några övergångsregler, och föreslås börja gälla den 1 januari 2024.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ och familjestöd. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet 2023-08-24.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att nuvarande ersättningssystem för bostad med särskild service enligt LSS har setts över. Förvaltningen delar uppfattningen om att systemet på ett bättre sätt än idag behöver anpassas till och spegla den enskildes behov av stöd och service för att kunna ligga till grund för verksamheternas budget och kvalitetskrav. Förvaltningen vill dock framhålla att det finns vissa utmaningar med det föreslag som lagts fram.

Förslaget omfattar färre antal nivåer, ersättningsbeloppen i de lägsta nivåerna har ökat och i de högsta nivåerna så föreslås ersättningen minska. Stadsledningskontoret har jämfört hur föreslagna ersättningsnivåer i förhållande till nuvarande påverkar stadsdelsnämndernas tilldelade budget. Utifrån att det sällan är flera individer med endast låga nivåer hos en utförare, och inte heller med endast höga, bedömer stadsledningskontoret att påverkan på nämndernas budgetar blir relativt liten. En sammanläggning av nivåerna och en omfördelning mellan låga och höga nivåer kan dock påverka vissa stadsdelsnämnder mer negativt än andra.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning hade i juni 2023 totalt 99 personer med beslut om bostad med särskild service (LSS), 10 personer med boende i servicebostad och 89 personer i gruppbostad. Majoriteten av dessa personer har en nivåbedömning som ligger på nuvarande nivå 5 och 7, det vill säga de nivåer där förvaltningen noterar de största ersättningsbortfallen. En betydande del av målgruppen är äldre, utan daglig verksamhet och har därutöver ett omfattande omvårdnadsbehov. Gruppbostäder som funnits under många år har en märkbart högre andel av personer med sådana behov och

ersättningsnivåer, men även bostäder med viss utformning och kompetensinriktning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är därmed en av de nämnder som i stor utsträckning kommer att påverkas negativt av det föreslagna ersättningssystemet. Enligt förvaltningens beräkningar kan det nya ersättningssystemet innebära en minskad ersättning på omkring 1,6 mnkr på årsbasis, där vissa gruppboestäder inom stadsdelsnämndens ansvarsområde kommer att påverkas mer negativt än andra. De gruppboestäder där majoriteten av de boende vars bedömningsnivå idag ligger på 5 eller 7 kommer drabbas av betydande ekonomiska utmaningar, vilket kommer kräva anpassningar i stödet till de boende.

Förvaltningen är positiv till förslaget att höja de lägsta nivåerna. Målgruppen har över tid förändrats och det är relevant att ersättningen även omfattar det viktiga motivationsarbetet som beskrivs. Förvaltningen vill dock understryka att det är oroväckande att detta görs på bekostnad av de högre nivåerna, där omvårdnads- och stödbehoven är stora och varaktiga och dessutom ökar med stigande ålder för i synnerhet dessa målgrupper.

Förvaltningen har tidigare, ibland annat i boendepLANEN för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL 2023 – 2032, påtalat att det råder mer eller mindre brist på boenden inom alla boendekategorier, och att det är en utmaning att verkställa samtliga beslut om bostad med särskild service inom stadens LOV-avtal. För att staden ska kunna nå målsättningen att samtliga personer med beslut om bostad med särskild service ska kunna få sina behov tillgodosedda inom LOV, krävs dels fler boenden och dels boenden med specifik inriktning.

Förvaltningen är av uppfattningen att det föreslagna ersättningssystemet kan få långsiktiga konsekvenser i form av minskat incitament att skapa boenden med särskild boendeprofil. Boenden som vänder sig till exempelvis målgrupper med psykiatriska tilläggsbehov, unga dementa eller döva personer där omvårdnads- och/eller stödbehoven kan vara omfattande samt kräva specifik kompetens löper en given risk att inte kunna drivas med sänkta ersättningsnivåer i det spann där dessa målgruppers behov placeras. När personer med dessa kategorier av stödbehov bor i LSS-bostäder utan riktad kompetens och utformning finns det ett stort antal exempel på att situationen blivit så svår för alla berörda i boendet att personen brådskande fått flytta, inte sällan till en LSS-bostad utanför LOV-avtal. Förvaltningen är av dessa anledningar sammantaget inte överens med förslaget om att blandade behovsnivåer på en gruppboestad per automatik jämnar ut och neutraliserar effekter av sänkt ersättning i de högre nivåerna.

Förvaltningen har idag ett antal LSS-bostäder med särskild boendeprofil och kompetens och kan konstatera att det är på dessa boenden samt på boenden med en åldrande målgrupp som de sänkta ersättningsnivåerna är högst förekommande. De sänkta ersättningsnivåerna menar förvaltningen kommer att påverka boendenas budgetförutsättningar. Exempelvis är så många som en tredjedel av de personer som idag har stödbehov beräknat till de mest påverkade nivåerna, nivå 5 och 7, personer över 65 år. På en gruppboestad med fem hyresgäster där tre personer har stödbehov bedömt i nivå 5 och 7 har förvaltningen svårt att ställa sig eniga med bedömningen att påverkan blir marginell. LSS-bostäder har lagkrav på att utformas småskaligt och förvaltningen har flera bostäder med fem lägenheter i en gruppboestad och ser det som problematiskt att förslaget tar fasta på att ersättningssystemet jämnar ut differenserna på totalen, när det i själva verket innebär att specialiserade verksamheter får stor påverkan. Detta i synnerhet eftersom varje verksamhet förväntas kunna drivas genom tilldelad budget utan omföringar som i sin tur skulle riskera att påverka principen om konkurrensneutralitet.

I och med att samhällseliga förutsättningar och målgruppen även fortsättningsvis kommer att förändras anser förvaltningen att det är relevant att särskilt tydligt lyfta fram dessa konsekvenser inför ställningstagande av de nya ersättningsnivåerna.

Jämställdhetsanalys

Ärendet innehåller ingen jämställdhetsanalys då det föreslagna ersättningssystemet inte grundar sig på uppgifter om kön.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Karin Bülow
Stadsdelsdirektör

Hanna Jakhammer
Avdelningschef

Bilagor

1. KS 2023/340 Bilaga 1
2. Kopia av godkänt tjänsteutlåtande: KS 2023/340 Tjänsteutlåtande
3. Följebrev Ersättningsnivåer bostad med särskild service (LSS), KS 2023/340

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Stadsdelsdirektör	2023-08-07
Hanna Jakhammer, Avdelningschef	2023-07-19